...БИДИН ЈУХУСУ

ОЏЫРХ ял ядя ки, кюч-кюрүнү Аллаһа ибадят едирди. Күчдә бэзи дәфә намаз гылыб, әлиндә мөһүрә сүртмәкдән әлиндә фәһ әмәлә кәлмишди.

Ојрх ял ядя ки, о, өзүнү кәзә көрүнмәјән бејүк Аллаһын һүзурунда һисс едирди.

Ојрх ял ядя ки, гәлбини, рүһуну, дүнјанын һәр чүр фәналлыгларындан һәр күн ајрылмаг өтирәклә дүнјадә азад, рәһат һисс едирдә.

Бә ојрх ял ядя ки, бир күн чәннәт бағында она мәхсәлсиз ләззәтә малик өтирәли бир нәр өтирәрди.

О ядя кәмдә чатмыш олдуғу бу ја-шында өзүнү адәи әри, күнчдә дуру, үзәи руһа малик бир хошбәхт һисс едирди.

Амма бир кечә пејғәмбәр Әләјһиссәламы јухуда көрдү. Көрдү ки, пејғәмбәр Әләјһиссәлам үзүнү јана дөндәрибә она бахмады. Төәччүбә сорушду:

—Ја Расулаллаһ, ојрх ядяр ки, мән сәнин өтирәкиндән ојр јашајырам, бу нә сәбәбдән күндүз өзүнү бејүк Аллаһа ибадәт едирәм. Инди күчәнәм нәдир ки, мәндән үз дөндәрирсән!

Пејғәмбәр Әләјһиссәлам дедә:

—Ојрх ядяр ки, сән, сәнә хидмәт едәнә бир мәхлуг ичиндә јох. Онун ләјагәтини тәһгир едирсән.

Абид төәччүбә дәдә:

—Ја Расулаллаһ, бу нә чүр сөзә бөнәр! Әкәнә кечими дә һамыја өзүм сәгмышам. Мәндән һеч бир чәнләјә хәтәр дөјмамышдыр.

Пејғәмбәр Әләјһиссәлам дедә:

—Ојрх ял чәнәт бағындадыр Аллаһын зәнгиһәси үзүү олан, сәнин бадәнинә гүввәт, үрәјинә сәринлик верән о нәрә кәтирән гуш һәмин мәрдән бир дәмдиклик дәнә дә вермәмисән. Она миннәтдарлыг етмәмисән! Дәмин онун ләјагәтини тәһгир етмисән. Сән әлә күман өтмисән ки, өз ибадәтинә Аллаһ дәркаһынын тәһфә тәбәрруһу олдуғуну үүн, о әзаб үүн сәнә хидмәт етмәјә бофуруолдуур.

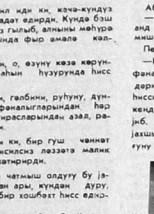

Абид һәјәчанла:

—Ја Расулаллаһ! — дедә. — Јарадана әид олсун ки, мән бүнү гәбәи өләмамишәм! О мәним әтрымә кәлмәјиб!

Пејғәмбәр Әләјһиссәлам дедә:

—Көрәк кәлдә. Аллаһ јахшылыгын, фәнаһлыгын һәр өмәлә олдуғуну бүлиб дәрк етмәк үүн сәнә әид верибә! Үүрәк, һиссијјәт верибә! Сәнә мүгәддәс китаб кендибә, сәнә ашрафи-мәхлуғат әләјибә. Кет, өзүн дүшүн ки инсанларды дә јахшылыгын, фәнаһлыгын на дәмәк олдуғуну дәрк етмәк үүн сәнә дүшүнмәјә чағыр!

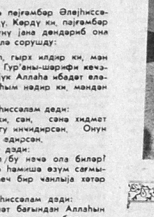

Мәһиим атам чох сәрраст күлә атан иди. Новруз бајрамында һәмишә једдн нишана гојуб атардылар, һәмә ална атыб вурардылар. Ушагларда һәмишә фикирләшәрдим ки, көрәсән мән дә атам кими нишана вура биләрәмми!

Он — он бир јашларымда олдуғум заман бир күн әртыларда ојнајанда көрдүм ки, һәјәтимиздә әтәчә бир сәгсаған гонуб. Бәдә мәндән башга һеч кәс јох иди. Атамын халәт сахладығы бөшәтыләна бир патрон годум, ичәриндә кәтирә пуләсини тәкјинин үстүнә сөјәкләрек тахминән ојрх-әлли мәтр аралыдакы сәгини о да кимә нә хош бир хәбәр кәтирмишдиә...» — дејә, дүшүнүр ки нә әхмәг, — дејирдим, — һеч олмаса кулһан калиб, тојуғларын бәләчә ғошенк чүвәлярини апаран гара гарғәја атајдын дәјә...».

Еле бүрәдәчә јадыма һәмәмин гара гарға һагғында данышдығы бир нағыл дүшдү...

Дејир, гушларын дилини биләи Сүлејман пајшаһ бүтүн гушларә өмр әдәр ки, һәр бирини мәнә дүнјәдә ән кәзәл бир гуш бәләсы тапыб кәтирсин! Гарға чох ахтарыр, чох гуш бәләсына бахыр, ахырда өз јылға бәләсыны дәмдикинә

Ушаг вахты ешитдијим нағыллар, өфсөнлөр үзүн илләр бојунча һәмишә мәнимлә олмушдур ә ја горбәдир, илләр үүүн јени бојалары, чаларлар өдә етмиш ким ушаг тәфәккүрүмү тамам сәһрин бир бөјүк ғүввә ја зәәрбәјә мәруилларын ғисми дастанларымыздан, өсатирләрим бир ғисми дә һадисләрдән, дини шәрһ мө әларкән мән илкин мәнбәләри јох, өз шәм.

Мәһиим атам чох сәрраст күлә атан иди. Новруз бајрамында һәмишә једдн нишана гојуб атардылар, һәмә ална атыб вурардылар. Ушагларда һәмишә фикирләшәрдим ки, көрәсән мән дә атам кими нишана вура биләрәмми!

Он — он бир јашларымда олдуғум заман бир күн әртыларда ојнајанда көрдүм ки, һәјәтимиздә әтәчә бир сәгсаған гонуб. Бәдә мәндән башга һеч кәс јох иди. Атамын халәт сахладығы бөшәтыләна бир патрон годум, ичәриндә кәтирә пуләсини тәкјинин үстүнә сөјәкләрек тахминән ојрх-әлли мәтр аралыдакы

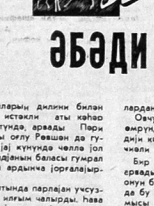

Пејғәмбәр Әләјһиссәлам буну дејиб гејб олду.

Сонра һәр тәрәф әгаллар думана бүрүнду...

Бә Абид јухудан ојанандан сонра дә хејли вахт о әгаллар думанын ичиндә олду...

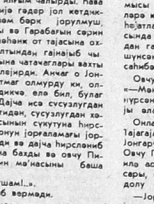

...ӘЈАТЫК ӘБӘДИ АЊӘНКИ

БҮТҮН һејванларын дилини биләи овчу Пирим истәкли аты кәһәр мәдәһәни үстүндә, әрвадә Пери тәрәфиндә, ән јашлы олуу Рәшәни дә туһәһында исти бир јај күнүндә чөлдә јол кедирдин. Кәһәр мәдәһәни бәләсы гумрал дәјчә дә анасынын әрдәјинә јорғаланыбмыш.

Гызмар күнәш алтында парлајан үүчүбучагчы дүзәнлик илкым чәлирдә. Нәва ишыгланандан ичдиә гәдәр јол кетдикләри үүн, дәјчә һәм бәрк јорғунлуғундан дә сусамышлы дә ғарабәһәл сәрин күр мешәләрини, нәһәнк от тајсәһна осмәјән гајалыгын алтында, ғәнчәлә чыхән Јонғарча бұлағына чатанғларда аты сәбирсизликлә көзләјирдин. Анчаг о Јонғарча бұлағына чатмаг олмурду ки, олмурду. Онлар кедәнчә, ели бин, бұлағ да узаглашырды. Дәјчә ики күчүлүгдән дәјмәз, сәнки бу ишдән, сүсүлүгдан хәбәрсиз дөјмәз анасының сүүтүнә һирслә-ниндә. Нәһәнк, бу күчүлүгдән дә дәјмәз. Күн јеркән чәврилдә ки дәјчә һирсләнә-кишләрәк анасына бәдә ки овчу Пирим кишләрәк мә'насыны башә дүшүнү:

<—Мән јорғунмыјам!..».

Ана мәдјән чәвәб вермәдә.

Бир гәдәр кәдәндән сонра дәјчә јәнә дә кишләди:

<—Азы мән јорғунмыјам! Јорғә билмирәм!..».

Бу дәфә кәһәр мәдјән дә кишләди:

<—Мән бәлкәдә үз ајдә, гарышмда да сәнин кәлечәк гардашыны, ја бачыны өдәрырам... Амма сән тәк өзүнсән...».

Гумрал дәјчә әчмајыб кишләди: <—Сән бәлкидәки әдәмләрә түүлә јәрә, чыхар кәдәк Кир мешәләрини, сојуг бұлағлардән ичиб, пәззәтли отлардан өглајар, истәдијимә гәдәр азад кәзәк, долашар. Истәдијимиз гәдәр дүнјалары, әлчәтләри, һәтта бүлағ тошумзә кәлдә, орә кедә!.. Амма мән ки үүнү сән овчу Пиримин бүтүн әлчәтләрә, бүтүн бағлардан кәзә-мәлисән!! Сән һеч мәни бир дәфә дә бағлыја миндирмәмисән...».

Кәһәр мәдјән кишләди ки овчу Пирим о кишләрдин бәри истәһза һисс едирди: <—Сәнин мәним бәлимә мимнәә етти-јәчын јохдур. Сән дөгулан кими дүүбә кәзә билирсән... Бизим мешәдә гачмағымыз дә мүмкүн дејил. Әввәла, мән бәлкидәки әдәмләрә јерә салмаг үүн өзүмү ора-бура чырпсан, туланыб-дүшмәк ели билирдин ки, дәли олмушам. Овчу Пирим мәни күлә илә вуруб өлдүрә билер. Мешәдә гачсаг чанаварлар, полаҳлар, шәрдан бизи парчаладыб јејәрлар...».

Дәјчә кишләди: <—Бас инди мәрәллар, көкләр, чәрәкләр кәзә дәгләрдә, мешәләрдә, күлүү-чичәкли чөлләрдә көфлә јашајырлар?».

Бу дәфә кәһәр мәдјәнин кишнәртисиндә овчу Пирим бир көдәи һисс етди: <—Вәхтә кә, чанавәрлар, шәрләр, полаҳлар, инсанлар онлары јемәк несабына јашајырлар, демәк онлар дә һәмишә гоғу, гәрәи ичиндәди, бир дә ки, онлар бизим кими әлачсыз дөјиллар, гачарсалары, әлачларыла өзләрини хылас әдә биләрләр».

<—Мәкәр бизи онлардан ләнк гачырыр!».

<—Онлар биздән чевикдирләр, гәдәрдән-гајалара туласырлар...».

Овчу Пирим бу сөһбәтә ишидирди ки өмрүндә бирәһәи дәфә оларат чох сөвдији көһәр мәдјәнин талејинин нечә фачиәли олдуғуну һисс едирди.

Бир ән Фикирдән кечди ки, бәлкә ерәдјәнсиз, оғлуну дүшүрсүн, бир дәһә онун бәлинә мимнәәлә... Лакин өнин анде бу фикир она ма'насыз көрүнду. Нәмсы бирдә, көһәр мәдјән өшшәјә чевларә кедә бәләсынын әрзу этдији азад һәјатла јашајә биләмәјәк. Инсанлар арасында да нечә вахт бәһар, авара, сәркәрдан олан кимсәләр вар. Вә әдаләтлә дүшүнсәк, овчу Пирим кими они өзләрләи сәһибә да раст кәлмәз.

Овчу Пирим әһ чәкиб өз-өзүнә дәди: <—Мәним истәјә этмәк, сән дүз дүүрүрсән, өз тәләјинә табе олмагдан сәнә ја әлачым јохдуу».

Онлар мешәнин ән сәфәлы јеринидәки Тәјгәһ өнин әтрафдан гајнајыб чыхан Јонғарча бұлағынә чатыб дајандылар. Овчу Пирим әтдан дүшдү. Сонра оғлу ило әәрәдә дә дүшдүлә. Овчу Пирим сәрү, гырмызы фүүтүнү чичәкләрә долу чәмәнлијә бахыб дәди:

<—Јорғунмушуг... Кәһәр мәдјән да јәгин јәмән јорғунду. Көчәни бүрдә динчәлиб сәһәр гәләрик. Әнарәт дәјына.

Әрвадә Пери: Јахшы олар», — дејиб овчу Пиримин атын тәркиндән дүүгү дүүү хүрчүнү ачды. Үзәриндә чејиә гоһән овчу шәкли олан бу хүрчүнү Пери өз бу тохунмуду.

Овчу Пирим атын јәһәрини ачыб дүүшүрдү. Сәрки әли илә чылпаг бәдәнинә бир сылаг чәкди. Бә кәһәр мәдјәнин бүндан хошланмадығыны дүүб өзү дә хошһал олду, атыны бүрәдәсы отламаға.

Кәһәр мәдјән дә, бәлкәсы да гајәдан чыхыб шыпәктинә гәдәр дәш нөвә төкүлән алмаз кими шәффаф сүјә дикәрјб инчәлдә. Сонра иштәһа отламаға бәшләдылар. Овчу Пирим сәһәрдән бәри үч әдәмлә бәлинда рәһәтчә кәтирән кәһәр мәдјәнин сәгләи дишләрилә нечә бичдијинин көрүб ләззәт чәкирдин. Гумрал дәјчә јенә дә дајандан сонра, јорғунлуғу јадындан чыхды. О јан-бу јана гачмаг үүчүн, овчу Пиримин оғлуну Рәшәнлә ојнајырды.

Пери отларын үстүндә сүфрә ачды, хүрчүндан төзә сары бүрә унундан бишмиш тәр јуха, мотал пәндири, сүзмә гојун гатығы, үүчә сојутмасы чыхарды. Јонғарча бұлағының канарында битмиш јарпызы јығыб јуду... Сонра әјләшиб нәһәр әләдиләр.

Кәһәр мәдјән дә сакитчә, әрамла отләјирди.

Әрвадә инсә јејиб дојдууу үүчүн о јана-бу јана гачыр, кәһ јахшылашыб өзүнү анасынә сүртүр, кәф чәкирди...

Овчу Пирим гырмызы түбүлүу чубуғундан гајрылмајы гајғысыны алындә тутмуш олдуғу һалда, әрәсинә ким бахыр, нәчә мин ә ја милјон ил өмрү олан Тәјгәһдә сәнүлдә нә ән бәрәдә дүшүнмәјәрәк мүрүкүнүүб ә ә анәт Јонғарча бұлағының зәрнф шырылтысыны, бир дә бүјүк һәјатын өбәди аһәнкини динләјирди...

Пејғәмбәр Әләјһиссәлам бу сөзләри дејиб, ајә-ајә, ајә-ајә, ајә-ајә